

LOOTUSRINGI JUHT

KARSKUSKASVATUSTÖÖ AJAKIRI

Märts 1929.

Nr. 5.

1 aastakäik.

TOIMETUS: J. Elango, P. Kochtitsky, H. Roos.

VASTUTAV TOIMETAJA: H. ROOS.

VÄLJAANDJA: EESTI ÕPETAJATE LIIT.

Ilmub koolitöö kuudel, vähemalt kuus korda aastas. Maksab: aastas — 50 s., üksik number — 10 s.

Toimetus ja talitus: Tallinna, Rataskaevu 22. Telef. 14-63.

Saatus.

H. R.

Saatuslik samm! Saatuslik moment! Saatuslik=katastroofiline; saatus=katastroof. Saatuse eest ei pääse keegi!

Saatus on painaja, kes inimese naha paneb pärast seda kui ta tema luudkondid on muljunud puruks. Aga inimene on jõuetu võitlema oma saatuse vastu. Ta ei tahagi seda, sest et ta seda ei või.

Inimene on mannetu olevus, on pilhiroog, mis tuulest kõigutatakse, on tolm, mis tuulest keerutatakse. Inimene! Häbene ennast!

Jumal lõi inimese enese näo järele. See nägu on kõige pealt kõikvõimsus. Jumal on kõikvõimne jumalikes asjus, inimene — inimlikes asjus. Ja inimsaatuski on inimlik asi.

Tänapäeva ühiselu nõuab, et inimene oleks vastutav oma tegude eest. Kui aga saatus juhhib inimest ilma inimese enese tahtmata ja teadmatagi, siis oleks ülekohus teha teda selle eest vastutavaks.

Kõlbliseks teoks nimetatakse seda, mis inimene teeb vabal otsustamisel, vabal tahtmisel. Ei või olla kõlblist lampi, olgugi et ta alati hästi valgustab, ei või olla kõlblist koera, olgugi et ta alati hästi maja valvab. Küll on aga kõlblik inimene, kes tegutseb teadlikult ja vabal tahtel. Saatuse poolt juhitud inimene on lamp, on koer.

Kuid sellepääle vaatamata on meil enamik inimesi saatusinimesed. Väik-

semgi asi on saatuse töö. Muidugi on ju inimelus väga palju juhuslikku elementi, kuid see ei tarvitse olla veel saatuslikkus. Küsige noori või vanu, kõik vabandavad endid saatusega. Kuid see on ebakõlblus.

Kas inimene võib kõik teha, mis ta tahab? Esitage küsimus, tehke statistikat! 90% — ei, 10% — ja. Esitasin sama küsimuse paarisajale õpetajale. Ei, ei, ei! See on võimata, tahan näiteks kellelegi kõrvakiilu anda. Aga kas kõlblik inimene tahab seda? Kas inimene ei mõtle enne selle üle järgi, mis ta võib ja mis mitte ja siis alles otsustab seda korda saata?

Kui nii, siis peab ju iga teo ees kaaluma ja kaaluma kas võib või ei või, kas tohib või ei tohi, kas peab või ei pea. Aga kas ei pea siis? Peab nüüd küll, aga ega niisuguseid takistusi ometi ette näha ei või. Aga kas ei hinda me seda kõrgemalt kes seda suudab ja vangutame pead selle üle, kes tegutseb pimesi, ilma mõtlemata, kaalumata? Seda nüüd küll, aga...

Aga... Juurtega välja see „aga“!

Inimene teab, mis ta peab; inimene peab, mis ta võib; inimene võib, mis ta tahab.

Need on küsimused, ilma filleta pole võimalik ükski kõlblus- ja karskusõpetus.

Uutel radadel.

Hiljutised maailma suursündmused moodustavad piirjoone kahe teineteisest tugevasti erineva ilmega aegkonnale. Oleks nagu midagi vallandunud tõkkeist ja täitnud ümbruse mingi teistlaadilise õhkkonnaga. Ruum ise näib avaram — meri sügavam ja taevas kõrgem.

Ka koolimaja seinte vahel on mõndagi muutunud. Ei õnnestu hästi toita endiselt kasvandikku „kösterkoolmeisterliku“ vaimuga: poisid avaldavad rahutust juba massiliselt, ristivad söimunimedega ja salamahti näitavad keelt... Püütakse esineda järsumalt; harrastatakse tegutsemist üheskoos; karjapoisid asutavad „ülemaalisi ühinguid“. Ajavaim, nagu näete — kirjutatakse rohkesti, kõneldakse veel enam, ega's kõik mööda libise. Siin-seal näed noori ajalehti tuhnimas...

Tuleks ikkagi päris tõsiselt kaaluda olukorda ja arvestada tööga, et just esimese põlve haritlas-kandidaadile tema ürgenergia tagavaraga sobib kõige vähem passiivne osa, mis olude sunnil triumfeerib veelgi koolitoas, ja nagu ei taha teadagi, et õpilase „oma“ ja „raudvara“ on see, mis imbub tema ajju ja verre ei mingi skolasstilise loengu abil üksikaine-süsteemi seeriast, vaid läbiseeditud ekstraktina elulistest teraviknähtustest õpilase võimete aktiivsel osavõtul.

Pruugib veidi jälgida lapse säärast toimimist ja meie üllatume tema väsimata teovõimest ja piirita leidlikkusest.

Nii siis on esmalt vaja veenduda kaljukindlalt, et on sammutud seni valerada, et klassitoas on tehtud ja tehakse lõpmatu palju tühja tööd — nii meil kui mujal — ja arvatakse naiivilt, nagu teostatakse midagi ülitähtsat!

Senine valitsev koolisüsteem on leidnud ju ammu teravalt arvustust, kuna ta on kohane nukule, mitte elavale inimesele, keda peab kohandatama elamisele inimeste hulgas, ja kes peab isegi tõstma massi kvaliteeti.

Kogu kultuurilmas on jõutud sellele äratundmisele ja asunud energiliselt tööle väljapääsu leidmiseks.

Ka meil on leidnud kooliuuenduse

tarvidus tunnustamist, kitsama ringkonna algatavat tegutsemist, ja vaja oleks laiemate hulkade kaastööd. Loomulikult ei sünni siin midagi iseenesest ja üleöö. Koolireform on ühtlasi elu-reform, mis teostatakse järjekindla püsiva tööga ja mis edeneb seda hoogsalt, mida enam rakendub tööle osavaid käsi ja paremaid päid.

Elu koolitoas ei malda aga oodata. Igatahes kinnitab meie õppuri paranuslik minevik, et noor aju vajab kasvamiseks tungivalt toitu aktiivse tegutsemisküllase tööviisi abil mootorsete liigutuste ülekaaluga. See võiks olla loomulik lapsele, kelle pikk rida eelpõlvi tegutses peamiselt füüsiliselt.

Ma arvan, siin võib esialgu ära kasutada tegutsemisvõimaluste loomist õpilasele väljaspool ametlikku tunniplaani vabatöö põhimõttel, nagu see on juba meil pinda leidnud õnnelikult tabatud kooli vabatöö organisatsioonide näol.

Ei pruugi vähematki kahtlust tekkida, et õpilased, koondunud ükstaspuhas mis nimega vabatöö ringi, ja harunenud huvikohaselt üksikuisse rühmkestesse, leiavad rikkalikku, huviküllast tegevust, mille tulemused vähegi asjakohasel juhtimisel võivad anda rohkesti täisväärtuslikku. Sest kõik mis siin sünnib, on õigel alusel: lapsele on antud tööpõld, mis loomulikult temale kuulub. Siin toimib tema õige tööperemehena, rakendades oma arenevaid võimeid suure andumusega jõukohasele tegevusele.

Tervitatud oleks siin töömees-pioneer, kes asuks rajama siin kindlaid radu, arendaks selle korrapäraseks töö-süsteemiks.

On isegi mõeldav, et vabatöö ringi põhimõtte võib kujuneda kooliuuenduse lähtekohaks — selleks nurgakiviks, millele võimalik rajada kogu uuendatud eesti koolihoone, mis põhjalikult puhast eluvõrast elemendist.

Ega ole ka välismailt laenatud reformsüsteemid kaugeltki nii vastuvaldematud. Vähemalt meie oludes peavad nad teatud määral ikkagi kujundatama meile „suupäraseiks“.

M. V.

Karskusõpetaja eksameid õindama!

Nüüd, kus uute õppekavade maksmapanekuga antud meie algkoolis karskusõpetusele (ühenduses kõlblusõpetusega) küllalt vääriline koht, tekib igal õpetajal tarve süveneda karskusküsimusse ja selle aine õpetamise meetoditesse. See tarve on seda suurem, et vanema põlve õpetajaid selle küsimuse käsitlemiseks teoreetiliselt pea sugugi pole ette valmistatud ja isegi viimaseil aastail Eesti seminarist tulnud õpetajate ettevalmistus jätab üldiselt ses küsimuses paljugi soovida. Tuntud Soome võimlemisõpetaja, koolinõunik ja innukas karskustegelane Anni Collán ütles hiljuti Helsingis ühel Soome õpetajate karskuskursusel, millest 150. paljuaastase praktikaga mees- ja naisõpetajat osa võttis, kursuslaste võimisi avalikult hinnates: „Teie karskusteadmistest jätkub vaevalt nelja tunni andmiseks, siis olete end tühjaks rääkinud ega suuda enam midagi pakkuda!“ Ja nii imelik kui see nende ridade kirjutajale näis, see väide ei leidnud kursuslaste poolt vastuvaidlust ega ümberlõkkamist.

Kahjuks sedasama võime väita üldiselt Eesti õpetajate enamiku kohta. Seda ei tarvitse kellelegi võtta ettehehtena, sest iga inimene — ka iga õpetaja — on oma ajajärgu produkt. Kuid sellest ei tohi järeldust teha, nagu oleks edasipüüdmine paremuse poole tarbetu või lootusetu. Soome õpetajad tunnustasid avameelselt oma puudusi ja asusid

neid hoolsa tööga vastavaiil kursustel ja õpingides kaotama; ning Soome Õpetajate Karskusliit asus vabatahtliku karskusõpetaja eksamite korraldamisele, töötades välja eksami kava, moodustas eksami komisjoni ning võimaldab igale õpetajale ilma tasuta oma teadmiste kontrollereimise.

Sarnase vabatahtliku enesekontrolli järele tundub meilgi tarvidust. Mõnigi aatemeelne õpetaja on omal käel edasi rühkinud ja karskusküsimusse süvenenud, kuid pidanud seda tegema ilma kindla kavata. Mõnigi neist tahaks tulla kogenud nõuandjate juurde ja usaldavas mõttevahetuses oma töö suuna ja ulatust selgitada ja kontrollida. Ja kui ta sel puhul oma teadmisi hindava paberi (tunnistuse) saaks, ei oleks asjale sugugi paha.

Igatahes tuleb vabatahtliku karskusõpetaja eksamite korraldamise küsimus juba kõige lähemal ajal E. Õ. L. karskuskasvatustoimkonnas kõne alla võtta ja liikuma panna.

J. E.

Ülaltoodud ridade trükivalmis olles tuli karskusõpetaja eksami küsimus E. Õ. L. k-toimkonna koosolekul arutusele, kus kavatsus kõigiti poolehoidu leidis. Otsustati juba kõige lähemal ajal eksami kava ja kodukord välja töötada ja asjast huvitatud õpetajaile teatavaks teha.

Toimetus.

Võistluskirjutise asjus.

Läheneb III võistluskirjutise tähtpäev. Märtsi esimeste päevade sees saadetakse koolidele, kes osavõtjate arvu E. Õ. Liidu k-toimkonnale teatanud, küsimuslehed kätte. Küsimuslehti ei tohi korraldajad ja rühmajuhid enne õpilastele teatavaks teha, kui just võistluskirjutise päeval, see on 10. märtsil, varem kindlaks määratud kella ajal, kui juba osavõtjad kõik kohtadel on. Võistluskirjutise eelpäeval, 9. märtsi õhtul on päeva kohta vastav vestlus raadio kaudu, mida need muudugi kasutamata ei

jäta, kellel raadio kergesti kättesaadav on.

Õpilasi tuleb varem hoiatada, et nad oleks varustatud puhta vihuga, kust tarviduse järele siis lehti võtavad, samuti — et kirjutada tuleb tindiga. Kui varem kindlaks määratud kella aeg 10. märtsil kätte jõudnud on ja kõik osavõtjad tööks ühtlaselt valmis on, jagab korraldaja igale õpilasele ühe küsimuslehe ja jääb ise korrapidamiseks klassi, meeldetuletades õpilastele, et kirjutised tulevad valmilt ära anda kahe tunni

jooksul. Jagades tuleb hoolega tähelepanna, et noorema rühma (IV, III ja nooremate klasside) õpilased saaks neile määratud lehe (8 küsimust), vanema rühma (V, VI ja täiendusklasside) õpilased samuti vanema rühma küsimuslehe (12 küsimust). Küsimuslehe saab iga õpilane ja need jäävad pärast kirjutamist neile.

Võistlejad andku kõigile küsimusile lühikesed, harilikult kahe-kolme lauselised vastused, mis aga selged ja tabavad olgu. Kui õpilased soovivad, võivad nad esialgu mustalt töö valmis teha ja siis puhtalt ümber kirjutada. Puhtad, tindiga kirjutatud tööd antakse korraldaja kätte. Kirjutamise ajal tuleb korraldajal valvata, et osavõtjad oma töö kõik iseseisvalt teeksid ja korda ei rikuks; samuti ei tule enam lubada kirjutamise ajal ettevalmistamise raamatuid kasutada.

Võistluskirjutise lõpul kogub korraldaja kõik tööd ja õpilased vabanevad kojuminekuks. Kirjutistes märgib korraldaja *sisulised* vead vastavale kohale joone tõmbamisega. Mingisuguseid muid parandusi (keelelisi, stiililisi jne.) teha vaja ei ole. Igale tööle märgib korraldaja oma hindamise järele alla ühe sõnadest: nõrk, rahuldav, häa. Selle juures tuleb tööd hinnata sisuliselt, kirjavigu mitte arvesse võttes, võrdluseks võttes ühe korraga kõik ühe rühma tööd. Et osavõtjate arv üleriikliselt õige suur, siis on keskkohas võimata sisuliselt laiemas ulatuses töid võrdlevalt hinnata, mis juhuslikke eksimisi tuua võib ja osavõtjaile ülekohtusena tundub. Sellepärast palub E. Ö. L. k.-k.-toimkond kohapealseid korraldajaid väga hoolsalt hindamist toimetada ja kummagi rühma kõige paremate

tööde alla, keda auhinna väärilisteks eriti ja tingimata peetakse, veel juurde märkida: „Auhinna vääriline!“ Siin oleks lootusringi hooldajail sünnis ka märkida, kui mõni õpilane eriti silmapaistev olnud oma karskusmeelsusega; see tuleks mõne selgitava sõnaga eelmile juurde lisada.

Kõik hinnatud tööd, iga rühm oma ette, tulevad koguda selles järjekorras, kuidas osavõtjad on registreeritud aruandelehel, mis kummagi rühma jaoks eriti ja ühes küsimuslehtedega saadetakse. Hoidutagu registreerimisel lehti ära vahetamast rühmade vahel. Laht-rid, mis auhindade märkimiseks, jäetagu tühjaks, need täidetakse hiljem Liidus. Nimed kirjutatagu aruandelehele *täpsalt, selgelt ja kergesti loetavalt*, et Liidus auhindade määramisel ja mälestuslehtede väljakirjutamisel vigu ei juhtuks.

Kõik võistlustööd ühes aruandelehtedega tulevad saata võimalikult ühe nädala jooksul (hiljemalt 20. märtsil) Eesti Opetajate Liidu karskuskasvatustoimkonnale Tallinna, Rataskaevu 22. Töid, kui meile erilist kaaskirja juurde pole lisatud, võib saata hariliku ristpaela saadetisena, taksi järele iga 50 gr ja selle osa pealt 2 senti, kuid kogusummas mitte alla 10 sendi saadeti pealt.

Kõik kokkutulnud kirjutised hinnatakse veel kord Liidus, arvestades eriti kohapäälseid ettepanekuid auhinna saamiseks ja hääga märgitud töid, et neile võimalust mööda auhindu määrata. Siis saadetakse auhinnad ja vastavad mälestuslehed kohapäälsele korraldajale kätte, kes siis kõik mälestuslehed ja saadud auhinnad lootusringide kevadpühade ajal (maikuu alul) osavõtjaile välja annab.

Töölootusringis.

Joo vastusained rikuvad tervise ja eluõnne!

1. *Tervis — õnne alus.* Inimesed vastastikku tervitavad üks teist ja soovivad õnne. Nii: Tere! Head tervist! Ole terve! Tervitage koduseid! Palju terviseid kodustele! Jõudu tööle! — Jõud hea! Soovin õnne! Önn kaasa! Jne.

Tahetakse, et parem oleks elu, õnnelikum. Mis peetakse üheks aluseks õnnelikule elule neis sooves?

2. *Kuidas hoida tervist?* Tahame õnne — hoiame siis tervist! Lühike kõikide tervishoiu peanõuete selgitamine õpilaste seniste teadmiste kordamine

ja süvendamine. (Toitus, õhk, puhtus, uni, töö jne.)

3. *Tervise väliseid vaenlasi.* Milliseid hädaohte on veel meie tervisele? Nakkavaid haigusi, juhuslikult meisse sattuvaid mürke (ving, happed, kahjulikud ühendised toitutes jm.). Eelmiste vestluste põhjal mainivad õpilased ka *joovastusaineid* kui mürke.

4. *Joovastusained rikuvad tervise.* Tervist nõrgendavad mürgid joovastusaineis: alkohol, nikotiin, oopium jm. Nende mõju puhtal kujul — meelde tuletada endist vestlust („L. J.“ nr. 1.). Siseorganide rikkumine: südame rasvumine, veresoonte lubjastumine, maksa ja neerude rikked, seedimiselundite katarrid, kopsuhaigused, aju tegevuse halvamine.

Halvatud ajutegevuse juures kaob võime hoida nakkushaiguste, külmumise jne. eest. (Näiteid!)

5. *Arstirohud ja tervis.* Tervise hoidmiseks ja tagasisaamiseks tarvatakse arstirohte. „Terviseks!“ — nii öeldes juuakse ka viina. Arstirohud kui mürgid on hädaabinõu! Püüe — võimalikult ilma nendeta terve olla. Oieti tarvitada: mürgised välised ei kõlba sisemisteks, sisemine mürgine rohi ühele haigusele ja määratud arvul vastand — ei ole seda teisele ja teisel arvul! Ainult arst võiks ka viina arstirohuna soovitada määratud viisil. Viin teistest arstirohtudest halvem: tekitab harjumuse „lõbu“ otsimiseks. „Tervisviina“ joomise komme endise aja eksituste põhjal: usti kord, et viin on terviseks. Eksitus selgus varsti, komme aga püsib, kui „hää juhus“ sihilikuks joovastamiseks alkoholiga.

6. *Joovastusained lühendavad eluiga.* Terviserikked, siseorganide vigastused

toovad enneaegse surma kaasa. Joovastusainete tarvitamise rohkusest ja keha tugevusest olenedes surevad ühed noorem, teised — vanemas eas, kõik aga enneaegselt. (Näiteid!)

7. *Õnnetuse juhtumid joovastusainete mõjul.* Õnnetused hävitavad tervise, tihti — elu. Palju õnnetusi tuleb joovastusainete mõjul (näiteid, ka suitsetamise puhul tuleõnnetusi). Kannatab joovastusainete nautija, perekond j. t.

8. *Kuritööd joovastusainete mõjul.* Rida kuritöid sünnib purjus peaga ehk pikemaajalise alkoholitarvitamise mõjul. Õnnetuks saab rida inimesi: kurjategija, ohver, nende perekond j. t.

9. *Perekond, majandus, aus nimi hävinevad joomises.* Tülid tekivad kodus, kannatavad naine, lapsed. Laste halb kasvatus, kui isa joodik. Pärivuse pahed laste juures. Vaesus. Vargus. Toored kombad. Näiteid elust ja kirjandusest.

10. *Eluõnne vaenlased — joovastusained.* Pahede kokkuvõtt. Parajus ei päästa, sest just joovastusaineis on kõige raskem piiridesse jääda, kannatab ju kõige esimeseks piirepanija — aju! „Parajus“ joovastusainetes toob kaasa „parajad“ pahed, sest natuke müriki on ikkagi mürik. Aga ta toob harilikult kaasa mitteparajuse, omale ja teistele!

11. *Koduseid töid.* Kirjandusest („Rahva Lootusest“ j. t.), ajakirjandusest, elust otsitakse materjali arvudes, kuidas kannatab joovastusainete mõjul tervis ja eluiga; võrreldes karsketega tehakse graafilise ülevaade.

Õnnetuse juhtumite arvus selgitatakse nende olenevust joovastusainete tarvitamisest ja diagrammides võrreldakse.

Kuritööd — samuti. P. K.

Eluõnnest.

Noor, terve, tugev, hääde vaimuannetega ja haritud — nende suurimate rikkustega varustatud, sai päranduseks veel suure rikkuse rahas ja varanduses. Ühine arvamine oli, et õnnelikumat inimest ei saagi olla, kui Elmar Laane. Ja õnnelikuna tundis ta end ka ise, asudes vaimustusega oma majapidamist juhtima. Elas väga korrapäraselt, oli töökas, al-

kohililisi jookke tarvitas ta õige vähesel viisil. Iseloomult hääsüdamlik ja sümmpaatne, leidis ta rohkesti sõpru; nende arv suurenes seda rohkem, et ta üleliia helde oli ja kergel käel raha kulutas. Osa „sõpru“ kuuluski niisuguste hulka, kes just seda lahtist kätt oma kasuks varsti tarvitama hakkasid. Nad avatlesid noormehe igasugustele lõbustustele, kuhu

tihti palju kulutada tuli. Nii suurenes temal ka kalduvus äritavate jookide tarvitamiseks ja ühes sellega suitsetamiseks. Kiiresti kasvas see harjumus, samal ajal aga ka võõrdumine tegevusest majapidamises ja korrapärasest elust. Järjest rohkem elas ta lõbustustele, andus joomisele ja prassivale elule; ööd muutusid päevadeks, päevad selle eest aga öödeks. Majapidamine jäi lohakusesse ja suur varandus vähenes kiiresti.

Vaimu ja keha hävitamine viis Elmari mitmeks kuuks haigemajja. Siin oli tal aega mõelda kiiresti allamäe libisenud elust. Ta mõistis, kui ilus ja avatlev oli elu varem olnud, kui räpane ja eemale tõukav aga nüüd on. Samuti mõistis ta aga ka selle muudatuse tekitajaid: andumist joovastusainete tarvitamisele ja alistumist halbadele kaaslastele.

Ja lahkudes haigemajast asus Elmar uuesti majapidamist juhtima, võttes kaasa

säält kindla otsuse — loobuda joovastusainetest. Varsti tulid sõbrad külastama Elmari, tuues kaasa külakostina likööri. Nende imetus oli aga suur, kui Elmar mitte üksinda joomast täiesti ei keeldunud, vaid ka nendega endistele lõbustustele kaasa ei tulnud. Nad mõistsid varsti, et helde sõbra olid kaotanud, kes isegi endisest mõõdukast joovastusainete maitsemisest oli loobunud. Majapidamine näitas varsti jällegi tõusu ja uuesti oli Elmar õnneliku elu künnisel.

Kuid — üks suurimaid varandusi oli seekord vähem ja õige varsti pidi seda Elmar tundma. Tiisikus oli purustatud tervises tugevad juured ajanud ja lähineval sügisel võttis haigus nähtavalt raske ilme. Ravitsus ei jõudnud enam päästa organismi, mis nii tugevasti oli mürgituste mõjul kannatanud.

Kidunes — kuni maeti hauda... Maeti Elmar Laane tema eluõnnega...

Ainetel K.

Joomise tagajärg.

Kuulus kunstnik Leonardo da Vinci maalilis hulk aega oma kuulsat pilti „Püha õhtusöömaaeg“. Asjata otsis ta sündsat modelli, mille järele maalida Önnistegija nägu. Sääli kohtas ta Rooma kirikus ühe koorilaulja, kelle õilsed nõojoned ja sümfaatlik ülesastumine talle väga meeldisid. Kunstnik palus selle mehe — ta nimi oli Pietro Bondinelli — omale modelliks, ja andis oma maalil Önnistegijale koorilaulja näojooned.

Aastaid maalis kunstnik oma pildi kallal edasi. Juba olid kõik jüngrid maalitud, ainult Juudas Iskarioti — Jeesuse äramüüja — maa-

limiseks puudus modell. Jälle rändas ta Rooma tänavatel, iga vastutuleja nägu uurides. Lõpuks arvas ta kohase leidnud olevat. Üks vaene, vilets kerjus *vastiku* näoilmelega seisis ühel uulitsa nurgal, see oli nõus temaga tulema. Kui nad kunstniku töötuppa olid jõudnud ja kunstnik seda nägu lähemalt uuris, siis kukkus tal hirmu ja imestuse pärast pintsel käest...

See oli Pietro Bondinelli, sama mees, kelle ilus aus nägu juba pildilt vastu helkis. Ta oli aga vaheajal... joodikuks saanud.

(Kogust „Päikese poole“).

Valikuks mängu.

„Kõik linnud lendavad“... Tuntud lihtne ja lõbus mäng. Osavõtjad kaares ühel pool ääres, mängu algataja nende eel, ütleb ühe lendava elavolevuse nime ja tõstab ise samal ajal käed üles, kõik kaares viibijad tõstavad samal ajal käed. Ütleja segab aga meelega paraja meeolelu juures mõne mittelendaja lendajaks ja tõstab omad käed, kaaresolejad ei tohi aga siis tõsta käsi. Nii hoogu satudes tõusevad mõnikord mitteõigel ajal käed ehk jälle jäävad liigse ettevaatuse pärast tõusmata teinekord. Ütleja hool on esimest korda

ja ühes ehk teises suunas omale asemikuks tabada, et ise kaare pääseda.

Näide: „Vares lendab!“ (K ä e d.) „Kärbes lendab!“ (K ä e d.) „Nahkhiir lendab!“ (K ä e d.) „Kass lendab!“ (E i t o h i kä s i t õ s t a l) Jne.

Teisend. Ütleja võib võtta ühe lause, mida valjult ja käega ise hoogsalt takti lüües kordama hakkab, seal juures takti mitmekestades, mõnikord häkisti hoopis vaikides ükskõik missugusel silbil.

Mängijad peavad valjult ütleva sõnadele jälgima, esimene etterühkija ehk järelejääja, keda ütleva jõuab eksimises kindlaks teha, tuleb uueks ütlevaks.

Näide: „Hans aja härjad koju! Hans aja härjad koju! Hans aja härjad ko —“.

„Mõeldud asja otsimine“. Üks mängijaist lahkub toast, teised sel ajal mõtlevad ühe asja, mis selles ruumis olemas, ja kutsuvad siis väljasviibija tuppa. See hakkab nüüd mõeldud asja otsima, küsides ühelt ehk teiselt

mängijalt (need võivad korraldamatult seista ehk istuda) nii, et need vastata saaks kas „ei“ või „ja“ (kokkuleppel — võib vastuse kuju muuta). Kelle vastuse põhjal otsija asja leidis, jääb uueks otsijaks.

Näide: Mõeldud on pruun puust joonlaud laual. Ütleja: On see puust? (Ja!) On see must? (Ei!) On see pörandal? (Ei!) Kas ripub seinal? (Ei!) On see eespool minu väljasirutatud käsi, kui ma nii seisan? (Oli seljaga joonlaua poole, vastus: Ei!) Jne.

Muljeid lootusringide tööst.

Lootusringe meie kooles leidub juba rohkesti; eemale on jäänud koolid, kus õpetajaskonna toominev osa veel eriti alkoholisõbralik ehk jälle eemale hoidub väikesest lisatööst, mis töö lootusringis kaasa toob. Töö tulemuste mõttes on eriti huvitavad mitmeaastase minevikuga ringid Tartumaal. Enamasti on neil mitu aastat ilmunud ringi ajakiri, mille üksikud palad tõsiselt huvi äratavad. Samal ajal võib märgata omapäraselt tervet eluvaatlust ja hääd jutustust ka vanemate klasside vabades kirjatoodes. Mõned ringid on omale varandust soetanud, nii oli ühel oma gramofon. Järvamaal oli üks ring oma liigete nimekirja maitseka ilustusega klasisseinale paigutanud, mis liikmeile nende otsuse täitmisel tõsiselt kaasa mõjus, aga ka uusi julgustas.

Viimaselt reisilt Hiiu ja Saare haridusnädalate puhul on eriti meelde jäänud kaks punkti, kus juhus oli ringide tööga lähemalt tutvuneda. Üks neist oli Kassaris, sellel meeldival saarekesel Hiius. Tegutses looturing nelja noorema klassiga, kuhu pea kõik õpilased kuulusid ja kel oma ajakiri olemas. Vanema klassi ja täiendusklassi õpilased aga kuulusid karskusringi kohaliku noorte Ühinguse, kus liikmeid oli üldse 48. Korraldati õhtul ringi koosolek, kus muu seas esines referaadiga VI kl. õpilane Miralda Nuus karskest noorsoost. Ettekanne oli esimene, pealegi suurema kogu ja võõraste ees, ometi jäi noor kõneleja rahulikuks ka takistus- telgi, ja täitis ülesande. Ilus õhtu lõp-

pes vaimustuses ühiste lauludega ja jättis sügava mulje ja hea lootuse, et Kassaris valmib terve ja eluküllane noorus. Teiseks jäi meelde Pidula algkool Saaremaal, kus küll ainult neli klassi, kuid noorte tegevus mitmeti aktiivne, ilmub oma ajakirigi — „Kiir“. Kahjuks saab aga küla noored liig ruttu oma mõju alla ja nii võib tööst palju kaduma minna.

Ei taha siin märkimata jätta ka mõnda väärnähtust. Nii tundus otse üllatav, et Saaremaal mõnigi noor naisõpetaja soojalt suhtus joovastusainetele (suutsud, alkohol). Muidugi on karskusõpetuse küsimused neile noortele esialgu võõrad, kuni aeg ja muutuv nõue teisi vaateid ei too. Teiseks jäi meelde paaris kohas soovimata militaristline vaim noorte hulgas. Kuski lasti noorukesed esineda gladiaatorite tantsus, kus nad väsimuseni pidid selleks valmistatud odadega vastastikku „tapma“... Vaevalt kõlbaks see ettekanne üldse demonstreerida, otse valus oli aga, et õpetajale see oli meeldinud õpilastele tapmist demonstreerida. Teisel oli lootusringi asemel õpilastest moodustatud... kaitseliidu „osakond“. Küll võiks lootusringis kui üldhariduslikes ja enesearendamise ringis kõige elus vajaliku käsitlemisega laste eale kohaselt toime saada, asjata oleks aga erinimeliste asutiste toomine noorte ridadesse üldkasvatusliste kahjuks.

Olgu siin kohal veel paar märkust karskuslaulude kohta. Karskuskasvatustööd ilustab, nagu igat tegevust, vää-

riiselt laul. Kahjuks peame aga tunnustama, et luuletajaid rohkem alkohol kui karskus on seni inspireerinud ja nii leidub küll „väga häid“ jooma- ja ropenduselaule, kuid vähe ja ainult keskpäraseid karskuse alalt. „Noorkarsklase laulik“ peaks neid andma, kuid sealt leidub ainult kaks: karskuse hümnina „Sinine lipp“ ja „Noorkarsklase

laul“ (Ausad ja õiged...). Viimane on koolides armastatud, kuid vajaks vähe kohendamist ilusama keele mõttes. Pealegi, miks peab just nii otsekohest keelt tarvitama! Väga ilus oleks näiteks samas laulikus „Me mõtted on priid!“ Labasusest ja ühekülgsusest vabaneme ilusama ja üldmõistetavamana kasuks, kui ühine siht taotletavam nii.

P. K.

Kroonika.

E. Ö. L. karskuskasvatustoimkonna koosolek oli pühapäeval 20. veebruaril k. a. E. Ö. L. ruumes. Juhatusse valiti tagasi endised: H. Roos — esimees, J. Elango ja J. Depman — abid, P. Kochtitsky — sekretär ja A. Ploompuu — abi. Karskuspäeva resolutsioonide täitmiseks tehti vastavad korraldused. Tehti lõpulikke korraldusi võistluskirjutise asjus. Määrati kindlaks lähem töökava käesoleva kooliaasta kohta.

Aga ka normaalsel saagiaastal pole põllumajanduse kasu piiritusetööstusest kuigi suur, sest selleks kasutatakse ainult 6% kartulisaa- gist.

Lootusringide kevadpäeva asjus võttis E. Ö. L. karskuskasvatustoimkonna juhatus oma 28. veebruari koosolekul vastu järgmised otsused:

1. Lootusringide kevadpäeva korraldada sel aastal kõigis koolis 4.—5. mail, Haridusministeeriumilt vastav luba nõutada karskustundide andmiseks 4. mail koolitöö ajal.

2. Üldises karskustöös neil päevil tegutseda kontaktis E. Karskusliiduga, kes sel aastal erilist tähelepanu juhib kohaliku keeluseaduse teostamiseks ja koolilõpetanud noorsoo kaitseks alkoholi vastu.

3. Karbikorjanduse asjus kevadpäeva puhul asuda kategoorilisele seisukohale, et alaealised korjajaina tegutsema ei pea, mis eelmiste aastate kogemustel laste peale mitmeti demoraliseerivalt mõjub.

4. Kõik lootusringide kevadpühaga seotud materjal (nagu: vastavad artiklid, aruanne võistluskirjutisest, koosolekuteks materjale jne.) avaldada järjekorralises Lootusringi Juhis“ nr. 6., mis ilmuks mai numbrina läheks aga kõigile koolidele kätte juba aprilli lõpul. Ühtlasi ka ankeet karskuskasvatuse ja lootusringide tööst koolides.

E. Ö. L. karskuskretär viibib märtsi kuu alul kõnereisil Virumaal Sonda—Kunda piirkonna koolides.

Karskusekursusel Tartus 2.—10. jaanuaril oli kuulajaid 84 alalist ja paarkümmend kohalikku. Esitatud oli 39 organisatsiooni, kuna neid üldse E. Karskusliitu kuulub 190.

Läänud aastal on piiritust müüdnud üldse 29.290.217 kraadi, mis on veidi vähem kui aasta varem. Iga elaniku kohta teeb see ümmarguselt 8 liitrit viina. Peale selle veel liköörid, veinid, õlu jm.

Piirituse vabrikutele on riigilt tellimine käesoleval hooajal 33 miljoni kraadi piirituse valmistamiseks. See arv on suurem kui kunagi varem. Et aga läinud sügis väga vilets kartulite saagi poolest oli, siis on otsustatud kartuli asemel tarvitada maisi, mis selleks välistamist tuua tuleb ja millest umbes 75% piiritushulgast valmistada tuleks. Seni räägiti, kuidas piiritusetööstus võimaldab kodumaal rikkalikult kasvava kartuli tasuvat ümbertöötamist, nüüd langeb seegi põhjendus ära ja tooresaine saamiseks tuleb sissevedu tarvitada.